

Některé otázky metodiky práce štábu armády v dynamice střetného sražení

Podplukovník Evžen Kocmich

Metodika práce štábu armády při přípravě rozhodnutí velitele armády pro střetné sražení

Ke střetným sražením bude docházet již v průběhu prvních operací počátečního období války. Situace, v níž budou nazrávat podmínky pro přechod do střetného sražení, bude zpravidla velmi složitá a na jednotlivých taktických i operačních směrech značně rozdílná.

Velitel vyššího operačního svazu i příslušný velitel armády a jejich štáby musí v této době usměrňovat svoje úsilí na včasné a co nejúplnější určení operační sestavy nepřítele a zejména jeho prostředků hromadného ničení. Musí zjistit, kde jsou hlavní síly nepřátelského uskupení, s kterými dojde ke střetnutí. Stejně úsilí musí zmíněné štáby věnovat stálému sledování operačních a hlubokých operačních záloh, zvláště tankových a obrněných divizí a jejich činnosti. Musí propočítávat a znát časové možnosti jejich zásahu, s důrazem na směr a prostor pravděpodobného střetnutí. Štáb armády musí podle pokynů velitele nepřetržitě upřesňovat další potřebné údaje o nepříteli ve štábech sousedních armád a ve štábu frontu.

K získání potřebných informací a zpráv musí štáb armády s dostatečným časovým předstihem vydávat upřesňující a doplňkové průzkumné úkoly podřízeným průzkumným orgánům, letectvu a vojskům. Zvláštní důraz musí být při tom položen na zjištění přesunů a prostorů rozmístění

nepřátelských prostředků jaderného napadení.

Velitel armády dříve než dostane úkol zničit nepřítele ve střetném sražení, musí znát kromě situace nepřítele i situaci vlastních vojsk, sousedů a záloh velitele frontu, zúčastní-li se tyto nadcházejícího střetného sražení. Štáb armády musí znát stav a možnosti vlastních raketových prostředků, jejich zabezpečení jadernou municí, pohotovost jednotlivých raketových jednotek, možnosti jejich manévru palbou i pohybem.

Štáb armády musí dále znát situaci vlastních průzkumných a předsunutých odřadů a vojsk v dotyku, dosud nezasazených druhých sledů a záloh a situaci vzdušných výsadků, připravených k zasazení v průběhu střetného sražení.

Správné rozhodnutí velitele armády pro střetné sražení bude dále podmíněno znalostí radiační a chemické situace a především na těch směrech a v tom prostoru, kde se očekává střetnutí hlavních sil. Proto štáb armády musí soustavně hodnotit radiační a chemickou situaci a včas usměrňovat radiační a chemický průzkum na předpokládané směry rozhodující činnosti vlastních vojsk.

** K úspěšné a včasné přípravě podkladů pro řešení nové situace a nového úkolu armády, musí být všichni*

funkcionáři štábu schopni předvídat možný průběh nadcházejícího střetného sražení. Proto bude štáb armády v údobí před zahájením střetného sražení předběžně propočítávat, na kterých čarách a v kterých prostorech je možno očekávat střetnutí s nepřítelem, bude kalkulovat přesuny přes vodní toky, kde zamořit terén, kde volit epicentra jaderných výbuchů, prostory a čas vysazení vzdušných výsadek a další. Tato činnost umožní

podstatně zkrátit přípravu a rozhodnutí velitele.

Bez prvků předvídání se v soudobém střetném sražení velitel armády, náčelník štábu, náčelník operačního oddělení a prakticky všichni příslušníci štábu armády neobejdou. Každý pracovník štábu musí umět myslet několik hodin dopředu. *Tento požadavek jen potvrzuje nutnost maximální informovanosti všech příslušníků štábu armády.*

Rozhodnutí velitele armády pro střetné sražení

Závěry z všestranného zhodnocení situace budou veliteli i štábu armády podkladem pro správné a rychlé reagování na vývoj situace, pro přípravu reálných podkladů a vydání rozhodnutí.

Hlavním prostředkem, který bude velitel armády ovlivňovat do zahájení střetného sražení vzniklou situací a její další vývoj, budou především úder y jaderných raketových zbraní a le tectva. Velitel armády bude na základě znalostí situace na frontě provádět *včasný manévř zvláště tankovými divizemi na ten směr, kde předvídá rozhodující úder armády.*

Základem rozhodnutí velitele armády pro střetné sražení bude stručná direktivní směrnice velitele frontu (šifrovka), výpis z plánu použití jaderných zbraní a nejnutnější odborné směrnice.

Úkol pro střetné sražení obdrží velitel armády zpravidla v průběhu útočné operace. To znamená, že *štáb armády musí být schopen řídit tuto operaci a současně připravovat střetné sražení.* Poněvadž celý štáb a velitel armády žijí situací, nedá jim ujasnění nového úkolu a zhodnocení celkové situace mnoho práce. Velitel s nejbližšími spolupracovníky může mít připraven zámysl střetného sražení za 15 až

20 minut. Nejvíce z tohoto času zabere nutné úvahy a propočty o použití jaderných zbraní. Zámysl zpracovává osobně velitel armády podle návrhů vedoucích funkcionářů skupiny velení, nejlépe v operačním stanu nebo stanu velitele. Návrhy rozhodnutí náčelníka štábu nebo náčelníka operačního oddělení nebudou účelné. Po krátké operační orientaci štábu o novém úkolu, po vyslechnutí zámyslu velitele armády pro střetné sražení a vydání nutných pokynů celkem za 25–30 minut, připraví složky štábu za dalších 15 až 20 minut nutné podklady pro rozhodnutí velitele.

Rozhodnutí může tedy velitel armády vydat asi za jednu hodinu po obdržení směrnice velitele frontu.

Při vydávání rozhodnutí a pokynů se velitel armády stručně zmíní o nejdůležitějších otázkách operační součinnosti, s důrazem na zabezpečení a sladění činnosti raketových vojsk, le tectva a divizí. Tyto otázky předají směroví důstojníci a vyslaní důstojníci štábu armády osobně velitelům a štábům podřízených svazků.

Rozhodnutí velitele armády bude velmi stručné a bude obsahovat jen zámysl s důrazem na použití jaderných zbraní, úkoly podřízených svazků, některá zvláštní opatření operač-

ního zabezpečení a případné změny míst velení.

V zámyslu pro střetné sražení velitel armády zpravidla vyjádří

— jak, kterými silami a prostředky, v kterém prostoru vytvořit výhodné podmínky pro střetné sražení hlavních sil,

— jak, kterými silami a prostředky zničit hlavní uskupení nepřítele.

Možná formulace zámyslu velitele armády pro střetné sražení by mohla být tato:

„Jadernými údery postupně rozbít hlavní uskupení... nepřítele v prostoru...“

Hromadný úder v Č-20 provést všemi prostředky armády a divizí na hlavní uskupení raketových prostředků, letišť a tankové jednotky nepřítele.

S využitím účinků tohoto úderu zahájit střetnutí hlavních sil úderem na rozhodujícím směru činnosti... Úder... divize vést na samostatném směru...

Bližší úkol: rozbít prvosledové svazky uskupení nepřítele, proniknout do hloubky jeho sestavy a do... hodin vyjít do prostoru...

Další úkol: Zasazením divizí druhého sledu a vysazením výsadku do prostoru... zničit přisunované zálohy nepřítele a vytvořit podmínky pro dokončení zničení jeho hlavních sil do rána...

Operační sestava ve dvou sledech: V prvním sledu tři divize..., ve druhém sledu dvě...

Pohotovost vojsk v... hodin.“

V zámyslu musí být vyjádřeno, které části nepřátelského uskupení budou zničeny jadernými zbraněmi a jak využít těchto úderů divizemi k dokončení zničení nepřítele.

Nejdůležitější pro úspěch střetného sražení je správná a rychlá volba cílů

jaderných úderů a podle nich včasné určení rozhodujícího směru úderu armády a jednotlivých divizí.

Použití jaderných zbraní a manévru sil k maximálnímu využití jejich účinku tvoří jádro zámyslu velitele armády pro střetné sražení. Proto úsilí štábu musí být zaměřeno hlavně k zjištění těch cílů, jejichž zničením se vytvoří předpoklad pro drtivý úder a rychlý postup sestavou vojsk nepřítele a zvláště tankových divizí.

Při určování a vyhodnocování cílů pro jaderné údery v době do zahájení střetného sražení i v jeho dynamice nevystačíme s doposud vžitou metodikou práce štábu armády. Jaderné údery musí být zasazeny v nejkratších časových lhůtách. Zásada „kdo s ko-ho“ zde platí v plné míře.

Proto všichni, kdo se ve štábu armády podílejí na rozhodování o použití jaderných zbraní, musí být v této době spolu v nejtěsnější součinnosti.

Je proto nutné, aby operační oddělení se specialisty ZHN, oddělení průzkumu, štáb NRV a LOS vytvořily spolu s velitelem a NŠ jedno *společné centrum velení a rozhodování o jaderných úderech*. Proti dosavadní zvyklosti členit štáb armády na skupiny by toto složení první skupiny velení a rozhodování o jaderných úderech bylo trvale nejvýhodnější.

Včas a s maximální efektivností provést jaderné údery, získat palebnou převahu a dosáhnout výhodného poměru sil na směrech úderů divizí, to je podmínkou úspěchu ve střetném sražení. Proto je nutné metodiku práce štábu armády v tomto smyslu stále zdokonalovat za plného využití prostředků mechanizace a automatizace.

Při použití vzdušných výsadků bude nutné přihlédnout při volbě směrů úderů k tomu, aby došlo ke spojení vojsk s výsadky ve stanovené době. Je třeba vzít v úvahu, že rychlost po-

stupu divizí v dynamice střetného sražení bude nerovnoměrná, menší než průměrná rychlost v útočné operaci.

Po vydání rozhodnutí velitele armády v trvání asi 30 min., složky štábu musí nejpozději za dalších 30 minut vyhotovit potřebné rozkazy a krátká bojová nařízení pro podřízené svazky a útvary. To předpokládá *vysoký stupeň připravenosti každého příslušníka štábu, aby dovedl řadu otázek ve smyslu rozhodnutí velitele armády iniciativně řešit sám.*

Dalším závažným úkolem štábu bude co nejrychleji doručit tyto rozkazy a nařízení velitelům svazků a útvarů a prověřit pochopení nových nebo změněných úkolů. Zvlášť důležité bude, aby velitelé divizí znali dobu, místa a druh plánovaných vlastních jaderných úderů a směry úderů všech divizí. Na organizaci součinnosti nebude zpravidla čas. Nejnutnější úkoly a opatření součinnosti budou obsaženy v rozkaze a bojových nařízeních (součinnostní signály, signály dosažení čar apod.).

Rozkazy a nařízení budou zpravidla doručovány směrovými důstojníky ar-

mády. Současně vyjedou ke svazkům a útvarům i další důstojníci štábu, aby na místě objasnili velitelům svazků a útvarů zámysl, úkoly i součinnostní otázky ve sražení jako celku.

Úloha směrových důstojníků v dynamice střetného sražení zvlášť nabude na svém významu. Na nich bude ležet prakticky veškerá tíha doručení rozkazů i získávání zpráv o situaci vojsk. V jejich prospěch musí být v této době zaměřeno úsilí všech spojovacích prostředků.

V této době bude nejvíce záležet na *umění štábu plně využít mechanizačních prostředků, soudobé sdělovací techniky, nejvhodnějších a nejrychlejších dopravních prostředků jako vrtulníků, důstojnických motospojek a podobně.* Podle vzdálenosti, rychlosti práce sdělovací techniky a rychlosti dopravních prostředků, mohou divize obdržet nový úkol pro střetné sražení za dvě hodiny po obdržení směrnice frontu štábem armády. Pohotovost vojsk armády k vyrazení do střetného sražení může být asi za tři hodiny po obdržení této směrnice štábem armády.

Práce štábu armády v dynamice střetného sražení

Složitým úkolem štábu v dynamice sražení bude zabezpečit spolehlivé a nepřetržité velení a spojení, zejména tehdy, zúčastní-li se střetného sražení i část sil sousedních armád. Potom bude jednotný systém velení organizovat štáb frontu a velitelem v takovém případě bude určen ten velitel armády, jehož hlavní síly povedou střetné sražení. Jen jednotné velení bude s to zabezpečit sladění úsilí všech zúčastněných vojsk k dosažení společného cíle — rychlé a úplné zničení nepřítele s minimálními vlastními ztrátami.

Efektivnost a kvalita práce štábu armády v dynamice střetného sražení bude velmi záležet na vnitřní informaci ve štábu. *Všechny důležité zprávy, pokyny velitele a jeho rozhodnutí musí být ihned známy na všech pracovištích štábu. Podtrhuji na všech pracovištích štábu i zdánlivě méně důležitých. Jestliže se štábu podaří zaktivizovat a zmobilizovat celý štáb do posledního příslušníka, zajistit plnou informovanost všech příslušníků štábu, pak bude řízení operace v dynamice střetného sražení zabezpečeno.*

Proč informovanost všech přísluš-

níků štábu? Proto, poněvadž spád bojové činnosti vojsk ve střetném sražení bude takový, že bude vyžadovat maximálního vypětí, iniciativu, rychlost a přesnost v práci každého příslušníka štábu. *Bez informovanosti, širší znalosti úkolu je iniciativa štábních pracovníků buď vůbec nemožná nebo nesprávná.* Nesprávná iniciativa může pak být v této formě bojové činnosti, bohaté na náhlé změny a zvraty situace, příčinou i nejhorších následků.

Rychlost, včasnost hlášení a informace o situaci na frontě bude převážně záviset na systému utajení, na jednoduchosti a vhodnosti pomůcek utajeného velení.

Požadavek rychle a včas doručovat rozkazy a hlášení musí zde mít přednost před požadavkem vysokého stupně utajení. Spád událostí na frontě bude takový, že druhá strana nebude mít prakticky čas rozluštit ani nejjednodušší kód a přijmout příslušná protipatření. Proto 6. oddělení musí za pomoci příslušných štábů armád a divizí dále hledat takové pomůcky utajeného velení, které by plně zabezpečily velení v dynamice střetného sražení.

Zvláštnosti střetného sražení se odrazí i v práci štábu týlu. Zdálo by se, že střetné sražení snad nebude tak náročné na materiálně technické a zdravotnické zabezpečení, jako např. typický útok z toho důvodu, že celé střetné sražení armády se odehraje podle mého názoru v prostoru asi stokrát sto kilometrů a vojska armády po dobu 1—2 dní budou operovat prakticky jen v tomto prostoru. Ovšem tvrdost bojů v tomto prostoru přinese zpravidla oboustranně velké ztráty osob i materiálu, velkou spotřebu munice všech druhů, PHM atd. *A strana, které zůstane ke konci sražení více sil*

a prostředků k posledním úderům, ta vyhraje.

Stejně jako použití jaderných zbraní si vynucuje rychlé rozhodování, stejně je nutné zkrátit na minimum přípravu a rozhodování o opatřeních materiálního rázu pro zabezpečení střetného sražení.

Střetné sražení musí se dovést do konce s největší rozhodností, podle mého názoru i bez ohledu na počet rentgenů, který vojska a štáby obdrží v průběhu sražení. Střetné sražení nese sebemenšího zaváhání a ochabnutí činnosti vojsk a štábů. Budou-li vojska obou stran současně v prostoru radioaktivně zamořeném (a tak tomu ve střetném sražení zpravidla bude), obdrží přibližně stejnou dávku rentgenů a bude pak záležet jen na tom, která strana je odolnější, která si do střetného sražení přinesla méně rentgenů z předcházejících bojů. Z toho vyplývá, že *úspěch ve střetném sražení bude mít ta strana, která bude lépe připravena z hlediska OPZH.*

Je proto nutné, aby v dynamice sražení byla zajištěna rychlá informace štábu armády o atomové situaci v celém jejím zájmovém prostoru. Touto rychlou informací štábu armády a štábů divizí bude účelné zajistit samostanou síť, organizovanou štábem frontu, která umožní rychle upřesnit atomovou situaci, včas uvědomit vojska a vydat doplňující nařízení velitele. (Návrh sítě podle gen. J. Voštery, VM č. 3/1961).

V dynamice střetného sražení budou rozhodovat minuty o výsledku střetnutí. Velitel armády bude muset mnohdy rozhodovat o úderech raket a letectva v případě zjištění nových prostředků jaderného napadení a jiných důležitých cílů, jejichž zničení může v zásadě ovlivnit výsledek střetného sražení.

Skupina velení a rozhodování o ja-

derných úderech nesmí ztratit přehled o jaderných nábojích, o pohotovosti a stavu raketových a leteckých nosičů. Zde musí štáb plně využít všech opatření mechanizace a automatizace informací. Štáb armády se neobejde bez automatického přenášení rozkazů podřízeným útvarům a svazkům k provedení jaderných úderů. Dosavadní způsob kódování u těchto rozkazů v dynamice střetného sražení neobstojí.

Nejnutnější dokumentace, hlavně bojová nařízení a hlášení, která štáb armády a štáby divízi v dynamice střetného sražení budou zpracovávat, musí být stručná — telegrafická. Nařízení a hlášení budou obsahovat jen body nezbytně nutné pro řešení dané situace a musí být předána vykonavateli nebo příjemci včas.

K zabezpečení nepřetržitosti práce štábu armády v dynamice střetného sražení bude účelné obsadit a organizovat práci na VS a PVS tak, aby obě místa velení byla přibližně stejně obsazena, každé však s menším počtem osob, než jak je dnes zvyklostí obsazovat VS armády. *Tato dvě stanoviště by se podle situace — (zvláště atomové) střídala ve velení. I přes určité nevýhody např. rovnocenné zabezpečení obou míst potřebnými pojítky, plná současná informovanost VS i PVS o situaci apod., bude tento způsob nejlépe zabezpečovat nepřetržitost a*

spolehlivost velení, odpočinek velitele, náčelníků a všech příslušníků štábu. Úkolem štábu armády bude, stále hledat a nacházet racionální znásobení přirozených fyzických a duševních schopností a možností každého příslušníka štábu mechanizační a automatizační technikou. Zabezpečit efektivní a cílevědomé využití mechanizačních prostředků v práci štábu armády v dynamice střetného sražení je v silách a možnostech velitele a štábu. Jde zejména o linkový a rádiový dispečink, diktafon, magnetofon, grafické reprodukční metody jako barevná hektografie a fotokopírovací přístroj typu „DOKUFO“ a zvláště signální kódové zařízení, které umožňuje přijímat a vysílat smlouvané signály nebo kódy stručných rozkazů a hlášení mezi štábem armády a štáby divízi. Přenos lze provádět po předběžných linkových a směrových pojítkách po sestavení lexikonu předem dohovořených signálních tabulek.

Postupná úplná mechanizace a dále automatizace ve štábní práci umožní zmenšovat počty příslušníků štábů a na druhé straně vytvářet větší počet rovnocenných míst velení.

Rozhodování velitele v dynamice střetného sražení nebude mít etapový charakter, ale charakter postupného rozhodování formou krátkých rozkazů a nařízení, předávaných signály v jednotlivých závažných situacích.

Závěr

Uvedl jsem některé názory na metodiku práce štábu armády při přípravě rozhodnutí velitele armády a v dynamice střetného sražení na základě vlastních zkušeností ze štábní práce a studia teorie. Chtěl jsem upozornit na některé teoretické problémy i praktická opatření.

Na úrovni dělby práce ve štábu armády, na iniciativě, informovanosti, schopnosti velitele, náčelníků a všech důstojníků štábů rychle se rozhodovat, na stupni mechanizace a automatizace štábních prací, na morálně politické stmelivosti štábu bude záviset úspěch armády v soudobém střetném sražení.

Hlavní cíl článku vidím v potřebě dále zvyšovat zájem o otázky řízení soudobých operací s důrazem na jejich dynamiku.